

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-526-6-95>

CONCEPTUAL AND OBJECTIVE BASIS OF STATE POLICY ON PUBLIC SECURITY AND ORDER

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ТА ЦІЛЬОВІ ОСНОВИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ І ПОРЯДКУ

Kysko A. I.

*Candidate of Law,
Associate Professor at the Department
of Operational and Investigative
Activities and Information Security,
Faculty No. 3,
Donetsk State University
of Internal Affairs
Kropyvnytsky, Ukraine*

Кисько А. І.

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри оперативної-
розшукової діяльності
та інформаційної безпеки
факультету № 3,
Донецький державний університет
внутрішніх справ
м. Кропивницький, Україна*

Державна політика виступає ключовим механізмом, за допомогою якого публічна влада впорядковує суспільні процеси, здійснює нормативно-правовий вплив на соціальні відносини, координує діяльність державних інституцій і спрямовує їх зусилля на досягнення визначених загальносуспільних цілей, забезпечуючи тим самим ефективне функціонування держави як цілісної політико-правової системи. У зв'язку з цим виникає об'єктивна потреба у з'ясуванні сутності та змістових характеристик базового для сучасної науки управління поняття «державна політика». Відсутність загальновизнаного тлумачення цієї категорії, зумовлена складністю, багатовимірністю й динамічністю об'єкта регулювання, є характерною особливістю сучасних наукових дискусій: попри тривалу еволюцію теоретичних уявлень, дослідники продовжують пропонувати різні, іноді взаємодоповнюючі, підходи до її концептуалізації.

Наявні наукові інтерпретації змісту державної політики доцільно поділити на три основні концептуальні підходи: діяльнісний (формальний), який акцентує увагу на процесах прийняття та реалізації управлінських рішень; реакувальний (змістовий), що виходить з необхідності адекватного реагування на актуальні суспільні проблеми; та прогностично-стратегічний, орієнтований на перспективний розвиток та довгострокові цілі держави. Вважаємо доцільним застосовувати інтегрований (інституційно-функціональний) підхід,

який синтезує зазначені виміри. У цьому підході державна політика тлумачиться як системна діяльність публічної влади щодо ідентифікації суспільно значущих проблем, вироблення та нормативного оформлення пріоритетів, вибору оптимальних засобів їх розв'язання, планування, реалізації рішень, а також постійного моніторингу, контролю, оцінювання й корегування досягнутих результатів — із використанням усієї сукупності владних, правових, організаційних, фінансових, інформаційних та інших інструментів впливу. Така концептуалізація дозволяє врахувати одночасно три запитання: «що робимо» (процесуально-організаційна складова), «навіщо» (ціннісно-змістова обумовленість) і «куди прямуємо» (стратегічна спрямованість).

Виходячи із зазначеного, державна політика у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку в Україні визначається як системна, ризик-орієнтована, заснована на доказах діяльність уповноважених органів публічної влади у взаємодії з органами місцевого самоврядування та інститутами громадянського суспільства, спрямована на захист національних інтересів і конституційних цінностей, підтримання належного рівня безпеки публічного середовища, стійкості державних інституцій, ефективної протидії загрозам, а також на гарантування та захист прав і свобод людини. Реалізація такої діяльності здійснюється через узгоджений комплекс адміністративно-правових, організаційних, соціально-превентивних, інформаційно-комунікаційних і, за необхідності, примусових заходів, що спираються на чітку систему принципів і стандартів управління. Сучасною стратегічною метою виступає досягнення стану впорядкованості публічних відносин, зведення до мінімуму ризиків дестабілізації та запобігання будь-яким посяганням на життєво важливі інтереси суспільства і держави, особливо в умовах правового режиму воєнного стану та післявоєнної відбудови.

Поняття «публічна безпека і порядок» у національній правовій системі активно використовується з часу набрання чинності Законом України «Про Національну поліцію» (2015 р.), тоді як до цього переважав термін «громадська безпека і порядок» [3]. Беручи до уваги відносно короткий період його нормативного застосування та інституційного розвитку практики забезпечення публічної безпеки, а також трансформацію державних інститутів під впливом зовнішніх безпекових загроз і війни, вважаємо, що проблематика уточнення змісту та обсягу цього поняття залишається надзвичайно актуальною для науки адміністративного права. Адже саме чіткість дефінітивного апарату забезпечує подальше вдосконалення нормативного

регулювання та практики діяльності поліції й інших органів, відповідальних за підтримання публічної безпеки і порядку, що узгоджується з положенням про необхідність наукового обґрунтування політико-правових рішень [1].

У мирний час провідними завданнями державної політики у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку є охорона прав, свобод і законних інтересів людини і громадянина; запобігання кримінальним і адміністративним правопорушенням, а також надзвичайним ситуаціям техногенного, природного чи соціального характеру; захист об'єктів критичної інфраструктури; формування довіри до правоохоронних інституцій і підвищення рівня суб'єктивної безпеки громадян; забезпечення ефективної взаємодії сил безпеки, військових формувань, органів влади і громадськості. У період правового режиму воєнного стану цей спектр істотно розширюється: пріоритет набуває оборона держави, забезпечення функціонування сил оборони та сектору безпеки, протидія зовнішнім загрозам, підтримання внутрішньої стійкості, у тому числі в умовах можливих диверсій, терористичних проявів, масових міграційних потоків, збройної злочинності.

Зростання складності викликів актуалізує потребу у впровадженні інноваційних технологій у систему публічної безпеки, зокрема: автоматизованих систем відеоспостереження й аналітики даних, інтелектуальних платформ ситуаційного управління (хабів), електронних систем комунікації й реагування, а також механізмів прозорості й електронної звітності, які не лише підвищують ефективність превенції, але й посилюють інституційний контроль над діями персоналу силових структур. Не менш важливою є систематична професійна підготовка кадрів, що має включати технічні, комунікативні, психологічні та етичні компоненти, ґрунтуватися на міжнародних стандартах прав людини, принципах нульової толерантності до дискримінації та жорстокого поводження, а також передбачати формування у персоналу компетенцій деескалації конфліктів і взаємодії з вразливими групами населення [2, с. 149]. Саме такий підхід сприятиме утвердженню культури законності, прозорості й підзвітності у діяльності органів публічної влади та підвищенню рівня довіри суспільства до системи безпеки.

Література:

1. Ведерніков Ю. А., Кучук А. М. Правоохоронна діяльність в Україні: теоретико-правовий аспект. К. ФОП О.С. Ліпкан, 2011. 576 с.

2. Коршунова Н. В. Конституційно-правові засади державної політики України. Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. 2017. № 3. С. 144–154.

3. Про Національну поліцію: Закон України від 02 лип. 2015 р. № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>